

CAPUT IX.

De voto affirmati statum religiosum.

I. DE voto assumendi statum religiosum agit D. Th. 2. 2. q. cxxxix. art. 2. (non lxxxviii. ut scribit Leander, corrigens Pradum, eo quod scripserat lxxxix.) ubi ostendit laudabile opus esse, meretricium plenum votum profrendi statum religiosum: quia, cum votum quodcumque sit de his que ad Deum pertinent, profectio status religiosi maxime ad Deum attinet: hac siquidem professione homo fe se holocaustum in Dei obsequium, & honorem offert.

II. Hinc sequitur, illi qui votum emisit ingrediendi Religionem, omnem adhibendam esse diligentiam ut ingressum exequatur, quemadmodum docet Angelicus *loc. cit. art. 3. ad 1.* Nec tamen ad voti observantiam requiritur ut vovens reipia ingrediatur Religionem: quoniam multa obitare possunt ne eiusmodi ingressus executioni mandetur, eaque ut removeantur, a vovente non pendet: sed solummodo necesse est ut vovens nihil omittat ex parte sua eorum, que ad ingrediendum Ordinem suam sternere possunt. Si que tamen impedimenta haberet vovens, eadem manifestare deberet Praelatis illius Religionis, cuius votit ingressum. Quoniam manifestatio isthac, etiam si ingressum impediret, necessaria est ad valorem contractus inter Religionem & voventem. Religio enim ius habet non recipiendi eos qui gravi impedimento obstricti sunt, atque pari iure potuit ut sibi talia occulta impedimenta manifestentur. Ita docent communiter Auctores. Diligentia autem quant adhibendam voventi diximus, non est necesse ut sit extraordinaria, ut ad intercessores, & magnatum patrocinia recursum habeat pro ingressu executione, sed satis est ut iis mediis utatur que prudentes adhibere solent in gravioris momenti negotiis. Minus probabile censemus quod scribit Salmanticensis *tract. xv. cap. 11. punct. 1. n. 2.* videlicet voventem non teneri, dum habitum petit, manifestare suum votum Praelato; etiam si speret eiusmodi manifestatione recipiendum esse in Religionem: quia, inquit, manifestatio hac necessaria non est executioni voti; vovens autem solummodo media necessaria apponere tenetur. Laudant pro hac opinione Caietanum in 2. 2. *quest. cxxxix. art. 3. circa solut. ad 1.* sed falso, ut non raro illis accidit. Nec verbum enim habet Caietanum saltem loco citato, quod exinat voventem a manifestatione talis voti. Lau-

dant quoque Bonacinum, & alios, quorum examen, cum res levioris momenti sit, pretereo. Dico namque voventem obstricti ad hanc manifestationem, quando advenit hanc esse viam ad ingressum assequendum. Rationicum Salmanticensium falsum reputamus: quia vovens vi voti ea tenetur apponere media que prudenter eximant conducere ad obtinendum finem sibi praestitum, quae abique gravi incommodo exequi potest. Quid autem hac voti manifestatione facilius? Semel ergo posito quod eiusmodi medium sit congruum ad obtinendum finem voti, scilicet ingressum in Religionem, non apparet ratio cur non teneatur tali medio uti. Licet concedamus, hanc manifestationem non esse suapte natura necessariam executioni voti; tamen in hac circumstantia necessarium est ut vovens bona fide se fe gerat, illaque exequatur media que & nullam afferant difficultatem, & efficacia sunt ad finis ascensionem. In quo namque negotio alicuius momenti similis facillima diligentia omittetur? Neque hinc consequitur teneri voventem implorare praesidium, & favorem patronorum: quia & eiusmodi media grave suapte natura incommodum afferant, & prudenter praesidium ad illa voventem non se obligasse. Ut materia haec aliquantulum impedita clarius exponatur, in sequentes paragraphos illam tribuimus.

§. I.

Quomodo interpretanda sint sequentia vota.

I. **Q**uest. I. Quid dicendum de hoc voto: *Promitto me ingressurum Religionem, nisi Deus aliter de me statuerit?* Resp. Duplicem sensum habere hoc votum potest, ut post Cordubam Sanchez advertit *Lib. II. Decal. cap. xvi. num. 2.* Prior est: *Voveo Religionem, nisi Deus me aliquo morbo, aliove obstaculo ad ingressum ineptum reddiderit:* quo impedimento sublato, votum asserunt obligare. Posterior est: *Voveo Religionem, nisi quid magis expediens mea saluti Deus decreverit.* In hoc casu votum cessare dicunt. Et in dubio, utrum magis expediens sit vovens saluti alius status a Religione, subdunt consulendum esse viros probos; atque dubio permanente, impetrandum esse voti dispensationem. Ceterum, ut id quod sentio promam, conditio apposita inepta, & superflua videtur: quoniam, dum aut impedimentum occurrit, aut status maioris perfectionis se se offert; etiam si conditio appo-

sita

sita non fuisset, subintelligeretur. Superfluum quoque censio hanc aliam conditionem: *Voveo me ingressurum Religionem, si potero:* quoniam nemo nisi potens Religionem ingredi tenetur. Et quamquam omnes habeant potentiam physicam, non autem omnes moralem; at tamen in quolibet voto includitur potestas etiam moralis; idest nisi gravia impedimenta ineptum voventem constituerint. Quod si vis ut rationabiliter propugnare conditionem praetant; rem tanti momenti non censio, ut acriter contendere debeam: potissimum quia in similibus votis temper voventis intentio primum omnium spectanda sit.

II. **Q**uest. II. Quomodo explicandum est votum istud: *Voveo me ingressurum hanc Religionem, si quam intravero?* Hoc votum proponit D. Antoninus *II. Part. tit. xi. cap. 11. §. 4. utat. 4.* his verbis: *Si quis iuravit, vel coartatus intrare hanc Religionem, si quam intrat, valet: quia non per hoc principaliter excluditur alia, seu principaliter includitur ista. Et si non pure, tamen sub conditione, scilicet si velit intrare aliquam. Sed si promitteret se nullam aliam intraturum, & non promitteret istam intrare nec pure, nec sub conditione; non valet, & peccaret sic vovens.* Dum itaque vovens aliquam designat Religionem, licet conditionem adiciat, votum validum est; si vero omnem excludat Religionem, votum nullum est, & impium; ut tamen illius voti natura manifestior fiat, voventis intentio est inspicienda. Si enim peculiari ductus affectu erga talem Religionem, vovit illius ingressum itaque quid principaliter sibi praestitum; votum validum est, quamquam conditionatum: quia ingressus in Religionem, etiam conditio alligatus, bonus est, & apta voti materia. Contra; si principaliter voviderit, nullam se ingrediendum Religionem, tunc tota voti materia est pura negatio, inepta ad votum; atque adeo nullum esse votum ipsum. Ita communiter Auctores.

III. **Q**uest. III. Validum ne sit hoc votum: *Voveo, nullam personam obstaculo mihi futuram, quominus Religionem ingrediar, vel aliquid aliud faciam?* Resp. Invalidum esse pronuntiant Sanchez *Lib. II. cap. xvi. n. 7.* Trullenchus *Lib. II. dub. 2. cap. 11. dub. 17. n. 4.* Leander *tract. 1. q. v.* Validum vero mihi videtur: reddit enim hunc sensum, mihi expresse voventis intentio aliud prodit: *Voveo me ingressurum Religionem, quin cuiusquam personae preces mihi obstaculo sint; seu voveo me superaturum, quoad potero.*

omnium personarum impedimenta, ut Religionem ingrediar. Quid quod citati Auctores adfirmant, validum esse votum hic conceptum: *Voveo nihil fore impedimentum, quominus Religionem ingrediar?* Et tamen nullum, nisi in verbis, discrimen habet, & cum alio comparatur.

IV. **Q**uest. IV. An teneatur ad Religionis ingressum qui votum emisit volendi Religionis ingressum? Resp. Negative respondet Sanchez *Lib. II. cap. xvi. n. 8.* & penes ipsum Navarros *Lib. III. Confil. tit. de vot. Azorius Lib. XI. cap. xxii.* quibus subscribitur Leander, Pellizarius, Balfesus, alique. Si votum istud absolute, & a quacunque circumstantia seimctum consideretur; certum est ipsum non inducere obligationem ingrediendi Religionem ob rationem quam citati Auctores assignant: nempe quia aliud est votum volendi, aliud votum faciendi. Qui vovet fe velle tantum, non vovet fe facere. Hic autem vovens non vovet ingredi, sed vovet fe velle ingredi. Ad hoc autem satis est ut aliquando firmam, bonamque voluntatem habeat ingrediendi; & qui minime obstat matrimonium ineundo. Sint haec vera in quadam metaphysica consideratione. Ceterum, si qui reipia tale votum emisisset, vix haberet fundamentum aliquod praesumendum voventem non habuisse intentionem vovendi ingressum in Religionem. Quis prudens voveret, fe habiturum voluntatem ingrediendi Religionem, dum simul propositum habeat contrahendi matrimonium? Voluntas ingrediendi Religionem bona est, quia bonum inquit. At, dum adeit contraria deliberata voluntas volendi matrimonium, sunt duo actus qui invicem fe collidunt. Quare, si mihi occurreret talis ille, serio voventis intentionem explorarem; quia in praxi aut votum inconsideratum est, & nullum de se habet debet cognitionis; aut vovens certe ad Religionis ingressum tenetur. Idem dicendum de eo qui voveret fe nolle in saeculo vivere, nempe exploranda esset voventis intentio. Citati Auctores aiunt, ad observationem tali voti satis futurum quod vovens negative fe habeat, & nullum eliciat actum contrarium, *Volo in saeculo vivere:* & ideo inire poterit matrimonium. Mihi ridicula videtur eiusmodi vota; & qui eadem emitterent, nimium imprudentes, & inconsiderati. Quare, si deprenderem homines prudentes esse, qui talia vota sua fe experirent, serio eorum investigate intentionem: quia communiter qui vovet fe nolle in saeculo vivere, prudenter

profuturum & quod propositum habeat ingrediendi Religionem, & quod votum emittat Religionem assumendi. Nec tam ex verbis, quam ex intentione votantis, obligatio, & natura voti erouenda est. Si vera foret contraria sententia, materia istius voti esset mera negatio, & nihil positivi includeret. Idcirco dicuntur citati Auctores, quod votans isse debet vi talis voti negative se habere. Sed ego, omnibus pensatis, aut votum nullum conferem, aut votum ad Religionis ingressum obligarem.

V. Quæst. V. *An votum moriendi in Religione sit votum Religionis?* Resp. Adfirmant communiter omnes. Nemo enim mortem occumbere in Religione potest, nisi prius eam ingrediatur. Quin vi eiusmodi voti tenetur votans in eadem perseverare. Disputant dumtaxat Auctores de tempore quo ex vi talis voti urget ingressus executio. Alii insistent, idem dicendum de hoc voto, ac de voto absolute ingrediendi Religionem, quod scilicet statim obliget. Alii contendunt, eiusmodi votum non inducere obligationem adeo solliciti ingressus. Missis disputationibus, exploranda est, quoad fieri potest, votantis intentio, & circumstantia consideranda. Si verborum vis attendatur, quod eiusmodi votum tam celestem ingressum non preferat ac votum absolute ingrediendi Religionem, videtur satis probabile. Quod e contrario non permittat longam dilationem, itidem satis verosimile apparet. Idcirco viri prudentis arbitrio hæc temporis definitio relinquenda esset, ut impedire circumstantiis, posset vel anticipare, vel moderare executionis tempus differre.

VI. Quæst. VI. *An votum vite eremiticæ, & solitariae obligationem inducat?* Resp. Convenit inter Auctores, hoc non esse verum Religionis votum. De illius obligatione disident. Ne in leviori momenti questionibus plus iusto immoremur, validum esse votum illud, non videtur ambigendum. Si votantes non plene teneant statum, & perfectionem vite eremiticæ, ac solitariae (quæ abique speciali vocatione, & illustratione celesti suscipienda non est) dispensationem poterunt impetrare. Hocque commune est penes Auctores.

§. II.

De obligatione voti assumendi statum religiosum.

I. Quæst. I. *An qui vocat absolute Religionem, votum emittat, si habitum assumat equitum D. Iacobi, Calatratæ,*

ue, Alcantaræ, & Montisæ? Resp. Adfirmant aliqui; sed communis sententia negat: tum quia valde controversum est, sine ne isti veri Religiosi; non enim absolute castitatem, sed coningalem tantum votant: nec absolutam aut paupertatem, aut obedientiam Deo spondent: tum etiam quia, admisso vero eorumdem statu religioso, qui votant Religionem ingredi, non ad eiusmodi Religiones, sed ad eas quæ vitam cenobiticam profitentur, animum intendunt.

II. Quæst. II. *An saltem impletur votum Religionis, si habitus assumatur equitum D. Ioannis?* Resp. Aiunt plures non ignobiles Scriptores: eo quod quiescit isti emittunt tria vota absoluta, paupertatis, castitatis, & obedientiæ, & suntque vere Religiosi; & quoad fieri potest, Melytræ commorantes vitam communem ducunt, sicut ceteri Religiosi; atque religioni sibi verunt. dum eam non servant, ut guidam ex istis Equitibus mihi testati sunt, & extra controversiam est quod sint veri Religiosi, cum sub regula a Sede apostolica approbata vitam degant. Communis tamen sententia negat impleri votum absolutum Religionis per assumptionem habitus presatorum Equitum D. Ioannis: quia iuxta communem existimationem qui vocat ingressum Religionis, intendit unam ex Religionibus, in qua a facili tumultu prorsus seuncta communis vita ducatur.

III. Quæst. III. *An saltem eiusmodi votum impletur per ingressum in Religionem Clericorum ordinum militarium?* Resp. Adfirmant communiter omnes: quippe isti vitam vere regularem in cenobiis more aliorum Regularium ducunt.

IV. Quæst. IV. *An votans Religionem voto satisfaciatur, si ingrediatur Religionem relaxatam?* Respond. Negant communiter omnes Theologi, qui hæc versant questionem. Sed explicandum est, quid nomine Religionis relaxatæ intelligatur. Nam relaxatio latitudinem maiorem, mioremque admittit. Aliqua Religio (utinam aliqua tantum!) ab antiquo suo rigore declinavit, eo quod nec in cibo eam abstinentiam, nec in vestitu eam alperitatem quæ a suis primordiis vigeat, observat; leges tamen, & constitutiones, non modo præcipuas, verum etiam leviores, servari ab omnibus curat. Votum insuper paupertatis, castitatis, obedientiæ observantia in ea adamussum viget. Hæc religio, licet aliquantulum antiqui rigoris remiserit, iuxta tamen communem existimationem

tio-

tionem, & reipia, relaxata non est; sed miotior tantum dici potest.

V. Ea Religio relaxata communiter appellatur quæ in *substantialibus*, ut aiunt, deficit. Leges proo substantiales seu primæ, & potissimæ sunt tria vota, & constitutiones; præceptaque, quæ proxima sunt his votis seu quæ ad larta tecta custodienda vota necessaria sunt, & sine quibus vix, ac ne vix quidem, vororum observatio consistere valet. Sic votum paupertatis cum privatis pecuniis, votum castitatis cum libero e conobis egressu, votum obedientiæ cum libera facultate promovendi proprias rationes componi nequam possunt. Hinc illæ Religiones quarum Religiosi & sua privata pecunia, modo ditiora, modo minoriora, prout fortuna fert, habent; & domicilia inhabitant ampliora non raro quam secularia, lautioribusque, si velint, epulis vescuntur, lautioribusque, si voluerint, egrediuntur, ludis vacant, silentia, ieiunia, & ceteras constitutiones passim inviolant; in quibus denique tacita contentantia tam Prælati, quam subditi in legum transgressiones conspirant: hæc, inquam, sunt Religiones quantum ad substantialia relaxatæ, quarum religiosi, licet ore festinus iactent se vota observare, manifestissima tamen experientia oppositum suadent.

VI. Animadvertendum quoque est nullam ferme reperiri Religionem quæ in omnibus suis cenobiis collapsa sit; sed fere quælibet vel cenobia, vel Congregationes, vel Provincias habet, in quibus regularis observantia firma persistit.

VII. Dicimus ergo, votentem Religionis ingressum, non modo non implere suum votum, si ingrediatur Religionem eiusmodi relaxatam quam descriptimus; sed addimus, etiam votum ingrediendi eiusmodi Religionem nullum esse, eo quod non sit de bono meliori. Religiones Deo probatæ faciliorem salutis viam efficiunt; relaxati Ordines quos descripti, inefficienti, immo difficillimam reddunt beatæ vite consecutionem. Ergo votum de earumdem ingressu non est de meliori bono, atque adeo nullum. Minor propositio, de qua sola ambigi potest, evidenter ostensa est in nostra *Disciplina Apostolicæ Monasticæ*; ubi eum qui eiusmodi Religionis ingreditur, in gravissima pericula æternæ suæ perditionis le se conicere asserimus cum omnibus & Theologis, & Casuistis, quantumlibet benignioribus. Quosdam tantum nunc recentebimus. S. Antoninus III. *Part. tit. xvi. c. 11.* Thomas Caietanus 2. 2.

g. cxxxix. art. 9. & Tom. I. *Opusc. tract. ultim. resp. 7.* Seraphinus Porreca *ibidem.* Martinus Navarrus in *Manual. c. xii. n. 45.* & 46. Paulus Nazarius de *statu Relig. concl. 14.* Nyder de *Reform. Reg. cap. 13. part. 1.* Lopez in *instruct. cap. xliii.* *Lexam de obligat. Relig. cap. vii. num. 16.* Lessius de *instr. & iur. Lib. II. cap. xli. dub. 5.* Cassianus a S. Elia *deci. 1. n. 2.* Sanchez *Lib. IV. in Decal. cap. xvi. num. 14.* Passerius g. cxxxix. art. 2. num. 6. Leander *tract. 1. de iuram. g. xiv. c. xv.* Salmantica. *tract. xv. cap. 11. punct. 1. n. 3.* Rotarius *Tom. I. Lib. I. cap. vii. punct. 2. n. 2.* Martinez de *Prælat. Tom. II. c. xxxi. g. vii. n. 2.* Bonacina *disp. iv. g. 11. punct. 5. §. 6. n. 3.* Layman *Lib. IV. tract. v. cap. vi. n. 5.* Ratio satis obvia est, & cuique statim occurrit. Quisquam enim Religionis vocet ingressum, eius statum potissimum ac solum intendit, in quo a mundi periculis procul amotus Deo interire, suamque æternam salutem tutius operari valeat. Porro, dum Religionem collapsam ingrediatur, in plura & graviora se conicent transgressiones conspirant: hæc, inquam, sunt Religiones quantum ad substantialia relaxatæ, quarum religiosi, licet ore festinus iactent se vota observare, manifestissima tamen experientia oppositum suadent.

VI. Animadvertendum quoque est nullam ferme reperiri Religionem quæ in omnibus suis cenobiis collapsa sit; sed fere quælibet vel cenobia, vel Congregationes, vel Provincias habet, in quibus regularis observantia firma persistit.

VII. Dicimus ergo, votentem Religionis ingressum, non modo non implere suum votum, si ingrediatur Religionem eiusmodi relaxatam quam descriptimus; sed addimus, etiam votum ingrediendi eiusmodi Religionem nullum esse, eo quod non sit de bono meliori. Religiones Deo probatæ faciliorem salutis viam efficiunt; relaxati Ordines quos descripti, inefficienti, immo difficillimam reddunt beatæ vite consecutionem. Ergo votum de earumdem ingressu non est de meliori bono, atque adeo nullum. Minor propositio, de qua sola ambigi potest, evidenter ostensa est in nostra *Disciplina Apostolicæ Monasticæ*; ubi eum qui eiusmodi Religionis ingreditur, in gravissima pericula æternæ suæ perditionis le se conicere asserimus cum omnibus & Theologis, & Casuistis, quantumlibet benignioribus. Quosdam tantum nunc recentebimus. S. Antoninus III. *Part. tit. xvi. c. 11.* Thomas Caietanus 2. 2.

g. cxxxix. art. 9. & Tom. I. *Opusc. tract. ultim. resp. 7.* Seraphinus Porreca *ibidem.* Martinus Navarrus in *Manual. c. xii. n. 45.* & 46. Paulus Nazarius de *statu Relig. concl. 14.* Nyder de *Reform. Reg. cap. 13. part. 1.* Lopez in *instruct. cap. xliii.* *Lexam de obligat. Relig. cap. vii. num. 16.* Lessius de *instr. & iur. Lib. II. cap. xli. dub. 5.* Cassianus a S. Elia *deci. 1. n. 2.* Sanchez *Lib. IV. in Decal. cap. xvi. num. 14.* Passerius g. cxxxix. art. 2. num. 6. Leander *tract. 1. de iuram. g. xiv. c. xv.* Salmantica. *tract. xv. cap. 11. punct. 1. n. 3.* Rotarius *Tom. I. Lib. I. cap. vii. punct. 2. n. 2.* Martinez de *Prælat. Tom. II. c. xxxi. g. vii. n. 2.* Bonacina *disp. iv. g. 11. punct. 5. §. 6. n. 3.* Layman *Lib. IV. tract. v. cap. vi. n. 5.* Ratio satis obvia est, & cuique statim occurrit. Quisquam enim Religionis vocet ingressum, eius statum potissimum ac solum intendit, in quo a mundi periculis procul amotus Deo interire, suamque æternam salutem tutius operari valeat. Porro, dum Religionem collapsam ingrediatur, in plura & graviora se conicent transgressiones conspirant: hæc, inquam, sunt Religiones quantum ad substantialia relaxatæ, quarum religiosi, licet ore festinus iactent se vota observare, manifestissima tamen experientia oppositum suadent.

VIII. Quæst. V. *An qui vocat ingrediendi Religionem strictiorem, satisfaciatur sine obligatione laxiorem ingrediendo?* Resp. Nequaquam satisfaciatur, licet peccat mortaliter: quia minus reddit geam promissit. Nemo autem votum maius in minus commutare potest. Hoc certum est penes omnes. Quid, si in laxiori inititio professionem emittat? Valida ne erit emissa professio? Valida utique erit, non inficior. Votum enim solemne, quale est professio monastica, simplex votum, cuiusmodi erat illud ingrediendi strictiorem Ordinem, dirimit. Idque convenit inter omnes.

IX. Quæst. VI. *An qui vocat Religionem strictiorem, & professus fuit in laxiori, licet in hac perseverare valeat?* Resp. Nimum involute hæc de re loquuntur Auctores. Communiter namque asserunt, licite eum ibi perseverare posse. Quod nro in sensu verum est, iuxta id quod habet D. Th. 2. 2. g. cxxxix. art. 8. ad 3. inquires: *Votum solemne quo quis obligatur minori Religioni, est fortius quam votum simplex quo quis asstringitur maiori Religioni.* Post votum enim simplex si contraheret aliquis matrimonium, non dirimeretur, sicut post votum solemne. Et ideo illa qui

qui tam profuse est in minori Religione, non tenetur implere votum simplex, quod emisit in intendendo Religionem maiorem. Ex hac doctrina colligit Salmant. tract. xv. cap. 11. *quæst. 1. num. 4.* quæpiam propria auctoritate posse commutare votum ingrediendi Religionem strictiorem in votum perferendi in laxiore: quia votum perferendi in laxiore perfectius est voto solum intrandi strictiorem: & laudant plures Auctores, qui revera eandem tradunt doctrinam. Hoc tamen, nisi explicetur, esse potest erroris causa. Certa ergo a dubiis secedenda sunt. Certum est, votum solemne simplex votum dissolvere; atque adeo qui emisit votum ingrediendi Religionem strictiorem, si professionem in laxiore emisit, non tenetur amplius vi sui voti simplicis strictiorem amplecti, cum votum illud simplex solum, & extinctum penitus fuerit per votum solemne professionis. Et ad hoc quod pertinet, optime loquuntur cum D. Thoma citati Auctores. Ceterum, si Religio in substantialibus relaxata sit, quamquam non teneatur vi voti præteriti, & extincti ad amplectendam strictiorem; obstringitur tamen ratio legis divina, quæ omnes obligat ad pericula æternæ damnationis vitanda. Porro demonstratum iam est, nullam esse votum ingrediendi Religionem relaxatæ; & graviter peccare voventem, nisi ignorantia excuset, dum illud implet ingrediendo eiusmodi Religionem: idque, ut vidimus, docent inf. Salmanticæ cum ceteris omnibus aliis Theologis. Nequit igitur talis votum licite perferre in Religione, quantum ad substantialia, relaxata. D. Thomas autem *loc. cit.* loquitur de Religione minori, seu minus severa, relate ad maiorem Religionem, quæ rigidior est; quarum tamen utraq; proprias observet leges, ut fusc palam feci in citata Disciplina. Qui autem vovit laxiorem, dubio procul valet votum suæ propria auctoritate in votum asumenam strictiorem Religionem commutare; eamque ingrediendo votum implet. Qui autem vovit unam, non potest in aliam, licet æque arctam, non habita dispensatione, ingredi: quia nemo potest, ut probabilis censemus, commutare propria auctoritate votum in æquale bonum, sed solum in evidenter melius.

X. Quæst. VII. Utrum satisfaciatur voto ingrediendi Religionem strictiorem, si ingrediatur laxiorem, quæ privilegium pontificum habet recipiendi eos qui voventur strictiorem? Resp. Adfirmant communiter Doctores, qui referunt reipia tale privilegium habere Bene-

dictinos, Augustinianos, & alios. Ut ut sit de veritate horum privilegiorum, præ oculis semper habenda est distinctio superius tradita: videlicet, si Religiois laxioris nomine intelligatur Religio mitior, blandior, minusque severa, quæ tamen exacte suas mitiores leges servet; privilegio admisso, vera est communis sententia: si autem Religiois laxioris nomine veniat Religio collapsa in substantialibus, falsa foret sententia præsertim. Negamus enim ullum legitimum privilegium reperiri quod Ordinibus collapsis facultatem concedat recipiendi eos qui voventur Religionem strictiorem. Quin asserimus, diplomata pontificia similes Religiones private facultate recipiendi quocumque ad suam professionem.

XI. Quæst. VIII. Quid præstare tenetur qui indignè Religionem vovit? Resp. D. Thomas 2. 2. q. cxxxix. art. 3. ad 2. hæc statuit. *Ille qui se voto obligavit ad certæ Religionis ingressum, tenetur facere quantum in se est, ut in illa Religione recipiatur; & si quidem intendit se simpliciter ad Religionem obligare, si non recipiatur in una Religione, tenetur ire ad aliam; si vero intendit se specialiter obligare ad unam solum, non tenetur nisi secundum modum obligationis suæ. Igitur si vovens unam determinatè vovit Religionem, cum adhibere debet diligentiam, ut recipiatur, quam in alio adhiberet negotio gravioris momenti. Si ab uno Cœnobio repullam tulerit, quatuor, aut quinque alia debet adire, ut dicunt communiter Doctores; quemadmodum, si vovit Religionem indefinitam, quatuor, aut quinque Ordines; & cuiusque Ordinis quinque aut sex Conventus explorare tenetur, ut, si ab omnibus reiectus fuerit, liber a voto sit. Ita docent Sanchez, Castropalasus, Trullenchus, Leander, & alii. Disputant etiam, an teneatur extra propriam nationem, & patriam fe conferre, atque aliter linguæ, & regionis Cœnobio adire. Sed hoc communiter negant. Sarius videtur id prudentis arbitrio relinquendum. Id solum semper advertendum, quod Religionis collapsæ ingressum nec attentare, nec exequi debet. Si vovens liber sit ab impedimentis, facilis erit illi in unam aut alteram Religionem ingressus; si impedimentis sit irreitus, nullam inveniet. Qui est inepus ad unam, aptus ad aliam esse potest. Quæ omnia a pribus circumstantiis pendent. Idcirco regula certa assignari nequit; led id viri prudentis iudicio remittatur, oportet. Hinc colligitur, veram absolute non esse opinionem Sanchez, Castropalasus, Leander, & Salmanticæ.*

consum, asserentiam illum qui vovit Religionem indefinitam, cogendum non esse ad ingrediendum Ordinem strictissimum, ut Capucinorum, Carthusienium, Camaldulensium, & Minimorum. Quandoquidem occurrere potest, & quidem non raro, ut vovens iis omnibus polleat quæ ad unum ex præfatis Ordinibus habitem, aptumque ipsum constituant; sit autem inquis ad alios Ordines. Si vovens sanus, robustusque sit, si nullam adversus talem Ordinem averfionem experiat, si indole optima sit intractus, si virtutis ardore flagret; cur non consulendus sit ipsi talis Religiois ingressus? Quæ ratione a Religiois assumenda voto erit eximendus? Absolute ergo istorum Doctorum regula falsa videtur. Quare, ut diximus, iudicio prudentis, docti, & pii viri totum est relinquendum. Idem patitur adfirmandum de mulieribus, ac de hominibus. Ad diversitatem tamen patriæ, & provinciæ quod attinet, mulieres communiter cogendæ non sunt, ut extra propriam urbem, aut saltem nimis a parentibus remotum Conventum inquirant. Homines qui Religionem voventur indefinitam, si communiter repullam acceperint ab omnibus Ordinibus, haudquaquam tenentur ingredi Ordinem Equitum D. Ioannis, Calatravæ, vel Alcantaræ: quia cuiusmodi Ordinis militates non comprehenduntur sub voto Religionis in communi, ut supra explicatum est.

XII. Quæst. IX. Qui vovit ingredi hanc sigillatim Conventum, si repullam ferat, tenetur ne alia adire Cœnobio? Resp. Ex intentione voventis solutio colligenda est. Si aliquo peculiari rationis momento ductus tale Cœnobium primo & principaliter sibi prælitat, & repullam passus fuerit, liber a voto manet. Cautè tamen, & serio exploranda est voventis intentio. Quoniam, si sola quadam affectu peculiaris ergo tale Cœnobium impullum tantummodo ad votum eliciendum addeat, nullaque solida ratio talis desideratæ electionis eleuat; tunc non est liber a debito curandi acceptationem in aliis eiusdem Ordinis Cœnobis: quia in his circumstantiis patet, hunc voventem primo, & per se intendit ingressum in hanc Religionem, deinde in tale Cœnobium. In similibus causis iudicium totum pendet a voventis expolitione.

XIII. Quæst. X. Vovens semel legitime reiectus a Monasterio, vel Religione, tenetur ad illam amplectendam, si postea ab eadem Religione, vel Monasterio trivertitur? Resp. Quod penes omnes certum est, primo loco dicendum venit. Si quis ob aliquod tempo-

ranæ impedimentum repellatur, impedimento sublato, vi voti tenetur regressum postulare. Idque inter omnes convenit; quemadmodum certum est quod, si vovens reiciatur ob aliquod impedimentum apparens, & reipia saluum, ut si recipiendus reputaretur esse alieno gravatus, illegitime natus, morbo occulto infectus, qui revera non esset: certum, inquam, est quod tenetur ingredi Religionem, si cognita veritate Religio eum exciperet.

XIV. Quod autem in disputationem revocant, est, num legitime, & absolute, atque in perpetuum repullus, liber a voto maneat; ita ut, si a Religione denuo invitetur, non teneatur ad ingressum. Liberum a voti vinculo communiter Auctores hunc talem declarant: quæ opinio & mihi videtur probabilior: alioquin vovens iste asensu, & suspensus toto vitæ suæ tempore manere cogeretur. Ad hæc vero sortem adeo accipitem non est ullo modo præsumendum quod se voluerit obligare, dum votum Religionis emisit: neque ex voti natura tam grave onus colligi prudenter potest. Minus tamen probable nobis videtur quod Salmanticæ, cum Castropalasus, Aragonio, Pellizzario, Diana, aliisque docent *loc. cit. n. 1.* nempe quod vovens facta sua petitione pro admissione ad habitum religionum, non teneatur vi voti excipere consensum Religionis, si hæc tempus querat ad deliberandum, seu si differat deliberationem: quia, inquam, censetur emissum votum sub hæc conditione: *Si facta debita diligentia Religio admittere voluerit.* Hæc, inquam, opinio & minus probabilis, & falsa nobis apparet: quia vix est Religio tanta, & prudens in recipiendis candidatis, quæ in aliquod tempus acceptationem non differat, ut conpariat, utrum expediens sit postulationem admittere, & ut periculum faciat, utrum consensu, & firma sit eius voluntas. Tantum ergo abest ut in voto includatur conditio substantiæ acceptationis, quin potius tacite congrua dilatio semper præsumitur. Dicendum ergo, quod, si dilatio talis sit quæ fundamētum solidum præbeat desperandi de assequendo ingressu, tunc a voto liber dicendus est vovens; secus, si dilatio moderata sit, spemque relinquat obtinendi opportuno tempore acceptationem.

XV. Quæst. XI. Prelatus regularis repellere ne licite viset eadem facilitate cum qui voto Religionis obstrictus est, ac eum quoniam devotum voto? Resp. Adfirmant communis sententia, & merito: quia obligatio voventis nullo

potest licite illum deserere. Sic docent communiter omnes.

III. Quæst. II. *Qui religionem incitavit animo excedit, similique cum proposito Deum excedit, ut illius cor immutaret, satisfecerit ne voto?* Resp. Adfirmat Leander tract. 1. disp. XXI. q. II. ubi citat Angelum, Richardum, Sylvestrum, Sanchez, & Balfæum. Sylvester verb. Relig. 2. q. XIX. respa refert opinionem Richardi ita lententis: & Sanchez Lib. IV. cap. XVII. n. 79. cum pluribus aliis hanc ipsam sententiam defendit, eo quod bona fide prestat omnia que ex parte sua necessaria sunt ad obtinendum effectum sui voti. Verum, quando vovens animo excedit ingrediatur, propositum quod allegatur dandi operam ut Deus cor immutet, fallax & mendax premitur. Quare primum omnium animo excedit deponere debet; & deinde Deum orare, ut cor emolliat. Quomodo enim bona fide, & sincere Deum orare potest, ut immutet cor, si deliberato animo excedit ille ingrediatur? Quare mihi probabilis, & sinceritatis conformis videtur, prius voventem debere pravum excedit animum deponere, deinde operam dare ut Deus cordis intrinsecam dirigit. Si vero ingressus profano animo excedit, & cum proposito pelevandam Religionem relinquere; denuo illum urgere ut, animo excedit deposito, periculum rei de more faceret, & tunc si, bona fide experimento facta, a Religione egrediretur, eo quod statim illum minus fidei contentamentum experiret, eum a voto liberum declararem. Hinc potiore iure dicendum est, & communiter Auctores docent, non satisfacere voto Religionis eum qui animo non pelevandam ingrediatur, si postea, etiam ob nullam causam exeat: quia bona fide Religionem expertus non est: & ideo tenetur sincero animo negotium peragere, ut voto suo faciat satis.

IV. Quæst. III. *Qui votum emisit, ingrediendi, & statim excedit, vel cum expressa intentione fruendi libertate a iure Novitii concessa, ad quid tenetur?* Resp. Votum ingrediendi, & illico egrediendi nullum est, & ineptum; quando tam ingressum, quam egressum aquo modo constituunt voti materiam. Si vero votum per se ingressum recipere, & egressum esset circumstantia adiecta, votum validum foret, & vovens ad ingressum teneretur, atque circumstantia, tanquam inique adiecta, servanda non esset. Qui vovet cum hac expressa intentione fruendi libertate, qua

gaudent Novitii experientes abique ullius voti vinculo Religionem, dubio procul, facta experientia, egredi valet, & voto fecit satis. Sic expresse D. Thomas 2. 2. q. CLXXXIX. art. 4. in corp. *Si autem intendit se obligare ad ingressum Religionis causa experientis, cum libertate remanendi, vel non remanendi, sit tamen abique omni iusta causa exiret, si peccaret contra votum, & delinqueret tamen adversus divinam clementiam, cuius beneficia pro nihilo duceret, & contemneret.* Subdit vero Angelicus ibidem: *Si vero in vovendo simpliciter de ingressu Religionis cogitavit, abique hoc quod cogitaret de libertate exiret, vel de perpetuitate remanendi, videtur obligari ad ingressum Religionis secundum formam iuris communis, que est ut ingrediendus datur annus probationis, unde non tenetur perpetuo in Religione permanere.* Itaque si, pravio experimento, ob iustam causam egrediat, voto satisfecit.

V. Quæst. IV. *Qui voto Religionem absolutam, nihil sine de perseverantia, sine de egressu cogitans, satisfaciit in voto, si ingrediatur Religionem, & factio experimento, abique ulla causa, sed sola libertate ceteris candidatis voto solutis concessa, egrediat?* Resp. Adfirmant non pauci. Henricus Gandavensis quodlib. III. quæst. IX. & quodlib. XIII. q. XV. Navarrus Lib. III. Consil. de voto consil. 25. fr. 19. Angelus verb. Votum 3. num. 18. & alii, quos citat Sanchez Lib. IV. cap. XVI. num. 89. Ratio illius opinionis est, quia votum, quemadmodum & iuramentum, omnes limitationes, ac exceptiones suscipit quae ius tribuit, *l. fin. cap. de condit. indeb.* Ergo votum Religionis intelligitur pro sola experientia faciendi iuxta iuris regulas. Quoniam ius tribuit facultatem candidatis experienti intra annum probationis Religionem cum plena facultate egrediendi.

VI. Contrariam sententiam, que probabilior est, & quam communiter Auctores tradunt, amplectimur. Ratio evidens est. Nam qui vovet Religionem, vover se vitam ducturum in tali statu, admisso quod status ille, factio experimento, gratus sibi sit, & nullaque sufficientis ratio occurrat cur debeat ab eodem recedere. Si enim voveret Religionem, ex mero arbitrio relinquendam, nulla etiam urgente causa, ingressus ille vanus & inutilis esset, ineptaque voti materia. Immo omnes qui ingrediuntur Religionem, si prudenter, ut præsumere debemus, agant, intendunt perseverare in eadem: idque omnes qui

prudenter votum Religionis edunt, sibi præsumunt. Ergo, nulla occurrente causa recessus, ut votum impleat, vovens tenetur in Religione perseverare. Nec obstat ratio contrarie sententiae, quod ius plenum intra annum probationis libertatem recedendi concedit in foro exteriori, ne scilicet detur actio contra Novitios egredientes. Hinc etenim minime sequitur posse Novitium, tamen voto solutum, abique ulla omnino causa, & mero arbitrio recedere a Religione, quam semel serio animo amplexus fuerat. Licet enim non peccaret contra votum, peccaret tamen peccato levitatis, temeritatis, & ingratiitudinis adversus divinam bonitatem. Porro, si vel ipsi voto soluti peccarent, saltem venialiter, quoties abique omni causa a Religione suscepta recederent; quid dicendum de iis qui voto forent obstricti? Illi sane & graviter peccarent recedentes, & a voto neutquam essent liberi; sed iterum ad ingressum, & experiendum bona fide Religionem astringerentur. Ita docent Caietanus 2. 2. quæst. CLXXXIX. art. 4. dub. 3. Armilla verb. Novit. n. 10. Sorus Lib. VIII. q. 11. art. 1. ad 3. Aragon 2. 2. quæst. LXXXVIII. art. 3. Toletus Lib. IV. Sum. quæst. XVII. n. 12. Valentia 2. 2. disp. VI. q. VI. punct. 4. Manuel Tom. II. Sum. cap. XVI. n. 2. Leander tract. 1. disp. XXI. q. IV. Sanchez Lib. IV. cap. XVI. n. 90. & alii plures.

VII. Quæst. V. *Quoniam sunt iuste causae vovendi a Religione?* Resp. Ut ex dictis patet, siue voto solutus, siue voto obstrictus, peccat iuxta communem sententiam si abique ulla legitima causa, sed ex mero arbitrio deserat Religionem quam erat ingressus. Hoc tamen est discrimen, quod liber a voto venialiter, voto ligatus mortaliter peccaret. Assignanda nunc causae sufficientes, ut tam illicite valeat. Ac primo certum est, maiorem requiri causam in eo qui Religionis votum emisit, quam in eo qui Religionem sine voto suscepit. Ut enim Novitius liber a voto exire licite a Religione queat, sufficit quaecumque rationalis causa: puta, quod Religio illi grata non sit, quod in eadem prævidet non latam se vitam ducturum &c. Immo satis est ut probabiliter timere possit eiusmodi mala. Ceterum qui ex causis graves, & moraliter certas a Religione sunt quati, recedere valet. Eiusmodi porro sunt grave periculum alicuius damni magni momenti, siue temporalis, siue ipsi-

malis; gravissima tentationes, quas ei talis status alferret; impotentia ad onera Religionis sustinenda; gravis parentum necessitas, idque genus similia: quae omnia prudentis viri iudicio subicienda sunt, ut circumstantiis inspectis, quod expediens voverit indicaverit, decernat. Qui non solum vovit Religionem, sed etiam perseverantiam in eadem, necne ob causas ceteroquin iustas recedere valet. Sola iuxta impotentia, & quod a Religione abique illius culpa expellatur, a voto eximere valet. Si enim iuxta culpa repelleret, a voto liber minime esset.

VIII. Quæst. VI. *Qui ultra votum Religionis voverit quoque perseverantiam in eadem, tenetur ne illa perseverare, ut si ex iustis causis non recedere contingat, debeat denuo eam suscipere?* Resp. Qui duovovit, ingressum scilicet, & perseverantiam, non satisfacit voto solo ingressu, nisi addat simul perseverantiam: ergo si recedit etiam ex iusta aliquo causa, tenetur denuo tentare ingressum. Sola enim, ut modo dictum est, evidens impotentia ad professionem, vel Religionis expulso abique voventis culpa, potest eum a voto vinculo liberare. Si tamen difficultas gravissima superveniret, tempore voti ignorata, posset recedere; at, tali difficultate cessante, teneretur iterum Religionem amplecti. Hæc sententia mihi probabilior videtur: & licet multi Auctores contrariam defendant, plures tamen nostram tuerentur. D. Th. 2. 2. q. CLXXXIX. art. 4. Caietanus ibidem, Sanchez Lib. IV. cap. XVI. n. 81. citans Navar. Covar. Azorium, Valent. Rodrig. eam quoque sustinet Candidus disp. LXXV. art. 15. dub. 21. Layman Lib. IV. tract. V. cap. VI. n. 13. Portell. verb. Votum n. 42. Pellizzarius Tom. I. tract. 11. cap. VI. n. 21. Toletus Lib. IV. cap. XVII. n. 12. Bonac. disp. IV. q. 11. punct. 5. s. VI. n. 22. Salmant. tract. XXI. q. 11. punct. 2. n. 28. Leander tract. 1. disp. XXI. q. 11. Balfæus Tom. II. verb. Votum, Suarez Tom. III. de Relig. Lib. IV. cap. IV. n. 7. Trullenchus Lib. I. in Decal. cap. 11. dub. 20. n. 2. Lopez I. Part. instr. cap. IV. & plures alii.

IX. Quæst. VII. *Qui voto perseverandi in Religione ligatus expulso est, tenetur ne in seculo remanens castitatem servare?* Resp. In primis, si abique iuxta culpa fuerit expulso, ipsum non teneri ad castitatem servandam certum videtur: quia castitas non includitur in voto ingressus, sed in sola professione monastica: ergo, dum hæc non emittitur, votum castitatis non obligat. Hæc ratio evincit quoque ad castitatem eum non tenentem,

etiam si propria culpa repulsi fuisset. Hanc sententiam docent Caietanus 2. 2. q. clxxxix. art. 3. ad 2. Armilla verb. Votum n. 18. Navarrus c. xlii. n. 47. & q. 8. Azorius Lib. IX. cap. xxii. q. 111. Sanchez Lib. IV. cap. xvi. n. cxi. Ioannes a Thoma disp. xxxix. art. 11. Trallexen Lib. II. cap. 11. dub. 11. n. 20. Leander tract. 1. disp. xxi. q. lxxv. Si vero quis vovisset Religionem, & castitatem simul & principaliter, ad castitatem teneretur, etiam si in faculo remaneret: si vero castitatem vovisset dependenter a Religione, cessante voto Religionis, cessaret quoque votum castitatis: quia corruit accessorium, principali cadente. Quando dubium occurrit, num castitas promissa fuerit dependenter a Religione, tunc exploranda est votantis intentio, si ex verbis quibus votum conceptum fuerit, dubium oriatur. Si autem de ipsius votantis intentione dubitetur, nec possit ex circumstantiis dubium deponi: tunc observanda regula est quae asserit, in dubiis tutiorem partem esse eligendam.

§. IV.

De tempore quo urget necessitas implendi votum Religionis.

QUI absolute Religionem vovit nullo praesentio tempore, tenetur, quamprimum commode potest, votum implere, ut declaratum habetur Deut. xxxiii. Cum votum voveris Domino Deo tuo, non tardabis reddere: quia rogaveris illud Dominus Deus tuus: & si moratus fueris, reputabit tibi in peccatum. Idcirco precipitur Ecclesiastice v. Si quid vovisti Domino, ne moreris reddere: dispersit enim ei infidelis, & stultus promissio. Cum dicitur, quam primum commode potest, sensus minime est quod quaecumque difficultas fatis sit ad differendum Religionis ingressum, sed indicatur quod solummodo grave aliquod obstaculum potest quandoque excusare dilationem. Si enim quaecumque difficultas fatis foret ad licite moras necessandas, vix unquam tempus adesset opportunum & commodum implendi votum. Illud ergo tempus opportunum pro voti executione reputatur, quo vovens moraliter, id est absque urgente, & gravi impedimento, saculum relinquere, & Religionem amplecti valet. Si vero ergo ceterae promissiones hominibus factae independentiter obligant, prima opportunitate oblata; ita & de promissione Deo nuncupata dicendum est. Qui enim nullum praescriptum sibi tempus, nullam rationem ha-

bet cur debeat expectare tempus futurum: alioquin semel concessio quod in futurum tempus differre posset promissionem suam, iam nullum posset pro executione tempus definire. Quae tamen non ita severe accipias velim, ut ad incitas redigas voventem. Sed per oculos habenda est lex. Quod dicitur ff. de solutionibus. Statim solve e cum aliquo temperamento temporis intelligendum est. Item leg. Continuis §. Cum ita ff. de verb. obligat. Enimmodum ergo ad verba statim, quam primum admittunt quoddam temporis intervallum, sed non minimum, nec maximum est, sed congruum. Quodnam autem dicendum in congruum spatium, absolute definiti nequit, sed arbitrio prudentis est relinquendum. Modo brevius, modo longius spatium concedi potest, diversitate circumstantiarum spectata. Si bona fide res agatur, facillime quique definire poterit tale temporis intervallum.

II. Quaest. I. Qui voto Religionis obstrictus est, peccat ne mortaliter, si ingressum suum per annum integrum differat? Resp. Alii Auctores, ut Ledema Tom. II. tract. x. cap. 111. dub. ult. Rodriguez Tom. II. cap. xxv. n. 9. censent, dilationem duorum aut trium annorum requiri in voto Religionis, ut notabilis mora dicatur, & ut vovens mortaliter peccet; in ceteris vero votis, ut ieiuniis, elemosynis, peregrinationis &c. quae perpetuum divinum obsequium non inspicunt, maiorem concedunt dilationem; & tunc solum voventem peccare mortaliter, cum periculo non implendi votum se exponit. Haec opinio nimis laxa est. Licet enim plus temporis requiratur in votis aliis a Religione, nullatenus promissionis executio tam longo spatio tamen absque culpa differri potest. Communiter ergo Auctores sentiunt, peccare mortaliter voto Religionis devinctum, si data oportunitate ultra dimidium anni voti sui executionem procrastinet. Plus temporis pro aliorum votorum executione permittunt, quia in his per dilationem nihil divino obsequio subtrahitur. Si quis tamen ultra unum aut alterum annum etiam istorum executionem protraheret; peccaret mortaliter, nisi gravia excusarent impedimenta.

III. Quaest. II. Qui tempus definitum pro voti sui executione, tenetur ne intra praesentis temporis intervallum suum votum implere? Adfirmant omnes. Difficultas solum occurrit, utrum, si praevideat impedimentum, quod impossibilem designato tempore reddat voti observantiam, tenetur prevenire tempus illud. Negant communiter, & merito Au-

Auctores: quia votum non obligat praeter voventis intentionem: vovens autem ante definitum tempus nolit se obligare: ergo illud anticipare haudquaquam tenetur; quemadmodum non aliteritur quis audire Missam ante diem festum, nec tempore bacchanaliorum ieiunare; licet praevideat & in die festo, & in quadragesima futura impedimenta, quibus & a sacro audiendo, & a ieiunio servando prohibeatur. Suarez Tom. I. de Relig. Lib. V. de voto cap. xiv. num. 5. Bonacina Tom. II. disp. xv. q. 11. punct. 5. §. 1. n. 11. Caltrapas tract. xv. punct. 15. Salmanticenses tract. xv. cap. 11. punct. 3. n. 33. & alii.

IV. Quaest. III. Quomodo se gerere debet votans in executione voti, si tempus definitum latitudinem excipiat? Resp. Si quis promissit se Religionem ingressurum intra annum, sex menses &c. non tenetur, nisi in ultimo intervallo temporis designati. Si tamen praevideret ultimum temporis spatium aliquid sibi futura impedimentum, tunc executionem antea debere: quia totum designatum tempus executioni voti obnoxium est. Ergo, dum praevideat se non posse illud implere in hoc determinato temporis spatio, tenetur in alio. Idcirco namque praevideat, latumque tempus sibi vovens praestituit, ut, si in aliquo intervallo obstacula occurrerent, in alio posset intervallo libero ab impedimentis suum votum implere, quemadmodum, si quis praevideat se non posse audire in die festo Missam circiter meridiem, tenetur mane eam audire: quia totum tempus illud obligationi est obligatum. Ita D. Th. in IV. disp. xxxviii. q. 1. art. 3. questio. 1. ad 7. Suarez Tom. II. de Relig. Lib. V. cap. xiv. n. 8. Sanchez Lib. IV. cap. xiv. num. 8. Bonacina disp. xv. q. 11. punct. 5. §. 1. num. 13. Salmanticenses tract. xv. cap. 11. punct. 3. num. 34. & communiter alii.

V. Quaest. IV. Qui tempore designato votum non implevit, tenetur ne elaso tempore illud implere? Resp. Adfirmat communis sententia: quia temporis definitio statuta fuit, non ad extinguendam, sed ad maturandam obligationem. Qui enim vovet tempore determinato Religionis ingressum, duplex sibi imponitur, ingressum scilicet Religionis, & executionem eius intra definiti temporis cancellos. Violata haec secunda obligatio, consistit prima. Secus dicendum, si vovisset ieiunium in vigilia alicuius solemnitatis: quia clarum est ieiunium illud per se spectare honorem, & obsequium offerendum Deo in honorem talis Sancti: elaso autem eo die, Conc. Theol. Tom. III.

voti quoque finis elabitur. Ceterum vota quae spectant immediate bonum voventis, elaso tempore praestituro, adhuc impleri debent. Anne, si creditor promitteret debitum solutionem intra mensem, liber esset a debito solvendo, eo quod intra mensem non solveret? Nemo id dixerit. Sententia isthac communis est.

VI. Quaest. V. Qui votum Religionem ob aliquem peccatiorem finem, vel impleri ab aliqua conditione, est ne a voti obligatione absolutus, cessante voti sine, vel conditione? Resp. Quando conditio, vel finis est tora, & unica causa emittendi votum, cessante sine, vel conditione, cessat votum, ut omnes fatentur. Sic, si vovisset Religionem ob id solum ut evitares societatem talis mulieris; si haec denascerit, liber a voto es. Si Religionem vovias, dummodo a tali morbo, quo assidue laboras, convalesceris, dummodo pater consenserit &c. deficientibus his conditionibus, a voto, nempe dissentiente, immunes es.

VII. Quaest. VI. Qui voto conditionali ligatus sponte impedimenta apponit ne conditio eveniat, liber ne a voto exadit? Resp. Primum responsum exhibeo, vota conditionata delevenda sunt, quorum diversis generis esse possunt. Si quis hoc votum emitteret, *Voto Religionem, si in tale flagitium lapsus fuero*, certum est voventem liberum a voto evadere, si flagitium vitaverit: quamquam animo non implendi votum ab illo abstinere: siquidem votum illud per modum precem sibi imposuit; & quod primo rationaliter intendit, fuit peccati fuga. Quare donec in peccatum non labatur, ad votum non tenetur. Nullo autem modo peccat contra votum, etiam si peccati fuga votum vitare studeat: quia ille sibi tale ius servavit, ut utendi scilicet voti, & operis subeundi consideratione, seu freno quo facilius a peccato declinet. Idcirco convenit inter omnes. Difficultas potius est de eiusmodi votis, *Voto Religionem, si tale peccatum non perpetraveris*, & vovens postea deliberato animo in peccatum prolabitur, ut a voto immuni evadat: *Voto Religionem, si in talem locum concesseris, si ab infirmitate convalescere, si pater consenserit* &c. ac deinde commellationibus ventrem vexat, ne sanus fiat, ad locum illud accedit, ne conditio eveniat, patrem fraude, & dolo a consensu praevallando removet: difficultas, inquam, est utrum hic vovens qui sic se gerit, solutus sit a voti vinculo.

VIII. Adfirmant Salmanticenses tract. xv. cap. 11. punct. 4. n. 40. & pro hac sententia

laudat Suarez, Bonacinam, Leymanum, Filicium, & Dianam. Quandoquidem, inquit, vovens non aliter se obligare intendit, nisi conditione impleta: ergo, quocumque modo conditionis impediatur eventus, voti vinculum solvitur; sicuti si quis vel pederet in die ieiunii iter agat, ut nimium defatigatus e ieiunii lege liberetur, vel infirmitatem consulto contrahat, ut in quadragesima a ieiunii obligatione evadat immunis, vel animo non ieiunandi recedat ab urbe, in qua sit obligatio ieiunii, & ad alium locum proficiatur, ubi nulla sit ieiunii obligatio; profecto liber est ab observatione ieiunii. Ut ab istorum exemplorum confutatione exordiamur, dicimus exempla isthac esse prioris inepta. Qui infirmitatem data opera contrahit, liber a quadragesimali abstinentia evadit, quia effectus impotens ad ieiunium servandum. Idem dicendum de eo qui pedes iter arripit. Si autem defatigatio tanta non esset, ut impotentem eum confirmet ad ieiunium, ieiunare teneretur. Nec magis ad rem facit exemplum illius qui a loco lege ieiunii astricto ad locum liberum a tali lege pergit, ut ieiunii obligationem declinet: quamvis enim hanc sententiam admitteremus, eum esse a ieiunii obligatione absolutum; semper adhuc exemplum nimis a scopo recedit: eo quod lex illa localis est; vota autem de quibus loquimur in presenti, personalia sunt, quæ non locum, sed personam afficiunt. Ratio porro quam producit, exemplis reiectis solidior minime est. Quoniam, licet verum sit voventem non aliter se voti obligationi subicere quam adiecta conditione impleta, tamen id solummodo verum habet, dum vovens bona fide incedit, dum scilicet nihil apponit, nihil agit ut conditio non impleatur. Sed, dum ipse fraude, & dolo impedire conditionem studet, voto utique manet adstrictus. Clarius rem emulemus. Duplici modo intelligi potest voventem se nolle voto obligare, nisi posita conditione: siquidem vel id, dum votum elicit, intendit; vel post emissum votum. Non primum. Quis enim est qui votum conditioni illiget, simulque animum habeat frustrandi conditionem? *Vovet Religionem, si corva-*

luero; simulque statuo me omnia prestituram ut sanitatis afflictionem impediam. *Vovet Religionem, si pater consenserit; fraudibus tamen, & dolis non parcam, ut patrem a presbitero consensu abstraham.* Nonne illud haberetur qui sic voveret? Præsumi ne potest quæpiam rationem prædium similia vota edere? Nonne quicquid liber est ut edat, aut non edat votum? Qui animum haberet non apponendi conditionem cui votum iuponitur, a voto, & a conditione abstinere: qui enim non vult conditionem, non vult votum; qui autem non vult votum, votum non edat. Nemo ergo prudens, dum elicit votum, intendit frustraneam reddere etiam malis artibus voti conditionem. Nec videtur esse de hoc ambigendi locus. Porro, si votum sincero animo conditioni annectit, intenditque votum impleta conditione exequi; iam sibi facultatem non servat impediendi eventum conditionis: alioquin dicens esset, sibi quoque servare facultatem impediendi, seu non exequendi votum ipsum absolute editum. Si vero post emissum votum conditionem apponit, hæc conditio nulla est, ut patet. Undique ergo corruit opinio isthac.

IX. Dicimus ergo, teneri præfatum voventem ad sui voti executionem, quoties sua culpa curavit aut ne conditio eveniret, aut ut eveniret contra intentionem quam habuit, dum votum emisit. Et hoc expressum habemus leg. In executione. §. ult. ff. de verb. obligat. *Quicumque sub conditione obligatus curaverit ne conditio existeret, nihilominus obligator.* Ratio quoque ex contraria sententia confutatione manifesta est. Accedit quod neque ex iniquitate & fraude proventum colligere debet; neque fas est ut cuiquam dulus patrocinetur. Qui votum conditionatum elicit, tacitam voluntatem habet non impediendi conditionem cui votum affigit. Qua voluntate semel posita, nulla superest facultas, qua eadem conditio frustrari valeat. Hinc sententia fautores accedunt Sanchez Lib. IV. cap. XVII. num. 27. Trullenchus Lib. II. cap. 11. de h. 19. num. 9. Angelus verb. Votum l. §. 10. & alii. Plurima alia que de hoc voto dicenda essent, ad tractatum de statu religioso dicenda remittimus.

DISSERTATIO III.

DE IIS QUI VOVERE POSSUNT.

De votorum cessatione ob cessationem causæ finalis, rerumque mutationem; atque de eorumdem irratione, dispensatione, & commutatione.

PLurima veritate aggredimur in hac disputatione, sicut maxime necessaria. Quædam dicentur Libro sequenti *dist. VII. cap. IV.* de iuramentorum irratione, quæ omnimodo connexionem habent cum his quæ in præsentia exequenda veniunt. Quæ ibi brevi calamo perstringentur, sicut hic explicabimus. De iis qui facultate potiuntur vota emittenda, facilis est disceptatio: ideo illam brevissime expediemus. Longior erit sermo de votorum relaxatione, dispensatione, commutatione, finis cessatione, & gravi rerum quæ promissæ sunt, non prævia mutatione. De quibus omnibus singillatim sermone habebimus.

CAPUT I.

De iis qui vota edere valent.

QUI rationis usi potiuntur, omnes vovere possunt de rebus illis quæ sub eorum cadunt dominio & libertate, ut cum omnibus Theologis docet D. Tho. 2. 2. q. lxxxviii. artic. 8. & 9. Quapropter a voti edendis excluduntur ii soli qui rationis usi sunt delicturi, ut furiosi, amantes, ebrii, dormientes, & pueri, antequam rationis lumen illis assuæbeat.

II. Porro quamvis omnes ratione præditi emittere vota valeant, ut tamen eadem exequi possint, dominium requiritur earum rerum quas Deo nuncupant. Quapropter vota impuberum irrita a parentibus queant: quia firma non sunt, nisi tacita conditione quod placita parentibus sint: quandoquidem eiu modi voventes, licet rationis utrum habeant, rerum tamen dominio carent, quia sub parentum potestate constituti reperiuntur. Igitur vota Religiosorum, filiorum, famulorum, uxorum invalida sunt, nisi consensus Prælati, patris, domini, mariti accedat, quando vota cedant in istorum præiudicium.

III. Quæst. I. *Vota Religiosorum sine Prælati licentia emissa de materia honesta, quæ nec iurisdictionem, nec ordinem ullo modo perturbant, sunt ne invalida?* Resp. Magnam est hæc de re dissidium inter Auctores. Negant valida esse eiu modi vota Angelus verb. Votum 2. n. 3. Rosella verb. Votum 2. n. 14. Valentia 2. 2. *dist. VI. q. VI. punct. 6. n. 1.* Caramuel in Reg. D. Bened. n. 1798. Peyerinus Tom. II. de Prælato quest. 111. cap. 111. n. 3. alique. Pro hæc opinione asseri in primis

solet sancti Thomæ auctoritas ex 2. 2. q. lxxxviii. artic. 8. ad 3. ubi hæc habet. *Religiosus solvens est Prælati quantum ad ius operationis secundum professionem Regula: & ideo etiam aliquis ad bonam aliquam facere possit, quando ad alia non occupatur a Prælato; quia tamen nullum tempus est exceptum in quo Prælati non possit eum circa aliquid occupare, nullum votum Religiosus est firmum, nisi sit de consensu Prælati, sicut nec votum puella, exsistentis in domo, nisi sit de consensu patris; nec uxori, nisi sit de consensu viri.* Pro hæc eadem sententia asserunt cap. *Monacho non licet vota evovere sine consensu Abbatis. Si autem voverit, frangendum erit.* Rationes quoque eadem suffragari videntur. Quoniam votum solemne Religionis, licet extinguat omnia vota antea emissa, sic impedit ne nova emittantur. Accedit quod Religiosi vi votorum solemnium subduntur Prælati, non solum quantum ad materiam promissam, sed etiam quantum ad voluntatem qua promittunt. Voluntates quippe Religiosorum, quorum nec velle est, nec nolle, sub opinio Prælatorum constitute sunt. Hæc opinio sua non caret probabilitate.

IV. Probabilior tamen est contraria, quæ docet, valida esse vota Religiosorum, quæ detrimentum nullum afferunt vel superiorum iurisdictioni, vel rectæ administrationi Religionis, nec sunt de materia a Regula veritate, sed de re honesta, & supererogationis: parva ieiunandi in honorem alicuius Sancti, recitandi aliquos preces, & id genus similia. Quandoquidem res promissa per eiu modi vota bona est; nec meliori bono infusa, sed constantia. Non est ergo cur vota eiu modi invalida sint censenda. Voluntates